

**Ventilationsvirksomheden Øland A/S
sætter på den grønne omstilling** SIDE 9

Grøn Pulje

BAGSIDEN

Hvordan får man Danmarks største nedrivning til at lykkes?

5 højhuse skulle rives ned i Brøndby Strand. Over 10.000 betonelementer er blevet hejst ned af kran. Det hele er sket på 3 år i tæt samarbejde med Brøndby Kommune.

Af Peter Agner Petersen, Kingo Karlsen A/S

Kingo, en førende aktør inden for selektiv nedrivning i Danmark, har netop fuldført en imponerende opgave – nemlig en selektiv nedrivning af fem højhuse i Brøndby Strand. Nedrivningen er foregået på den måde, at de materialer, som bygningerne består af, bliver sorteret mest muligt. De materialer, der har indeholdt problematiske mængder af sundheds- og miljøskadelige stoffer, er blevet sendt til behandling og de øvrige materialer til genanvendelse.

“Vi havde et mål om en hel etage per uge, og det tog mange forsøg at ramme – men den dag, den sad der første gang, var jeg pavestolt af hele teamet” fortæller Nico Jørgensen.

Første nedrivningsprojekt med VVM

Foruden skalaen på projektet er det ekstraordinære ved dette nedrivningsprojekt, at det var den første af sin art, hvor der blev gennemført en VVM-undersøgelse (Vurdering af Virkninger på Miljøet).

regelmæssigt målt ved hjælp af måleudstyr placeret i området, og rapporter blev sendt til kommunen hver måned.

For at beskytte mod støv blev højhusene dækket med plastik, og i tilfælde af tørt vejr blev området vandet for at minimere spredningen af støv.

Efter afslutning ved hver byggeplads blev der foretaget nye jordprøver samme sted som de første jordprøver ud fra faste GPS-kordinater. Der blev ikke fundet en øget forurening af nærområdet, så alle sikkerhedsforanstaltninger havde virket.

Forståelse og respekt for nærområdet

Et projekt som dette med en tidshorisont på 3 år er også en omvæltning for de mennesker, der har en daglig gang i området. Så der blev fokuseret på at inddrage det omgivende samfund under hele projektet. Der blev holdt åbne byggepladsevents og spørgeaftener for at lytte til beboernes bekymringer og inputs. Dette skabte et synligt, tilgængeligt og inkluderende samarbejde med lokalsamfundet.

” Vi havde et mål om en hel etage per uge, og det tog mange forsøg at ramme – men den dag, den sad der første gang, var jeg pavestolt af hele teamet.

Dette projekt markerer en milepæl i dansk nedrivningshistorie, som Danmarks største nedrivningsprojekt. Projektet blev ledet af projektchef Nico Jørgensen, der kort ser tilbage på processen, der har løbet over 3 år med 5 højhuse og 10.000 betonelementer.

Brøndby Kommune havde valgt at lægge særlig vægt på at minimere forurening i form af støj, støv og vibrationer samt beskytte det omgivende miljø. Blandt andet blev jorden undersøgt for eventuelle forureninger, inden nedrivningen startede. Støj og vibrationer blev

Leverandørerne kender deres vigtige rolle

Det har også været afgørende, at vores leverandører og samarbejdspartnere har forstået projektet. De har derfor været inde på pladsen og set, hvilken rolle netop deres indsats har i det samlede projekt. Det kan være, at de leverer noget, som de ikke selv lægger ret stor betydning i, men hvis vi mangler det, kan vi komme dage bagud i forhold til planen. Derfor skal de vide, at de er et meget vigtigt tandhjul i det store urværk.

Det gode samarbejde med kommunen

En af hjørnesteenene i den gode proces var et fremragende samarbejde med kommunen med månedlige møder, hvor både bygherren og kommune deltog. Disse møder blev brugt til at diskutere projektets fremskridt, eventuelle udfordringer og miljøaspekter. Anni Svendsen, Klima- og Miljømedarbejder i Brøndby Kommune, fortæller, "Det er vigtigt, at vi mødes

” En af hjørnesteenene i den gode proces var et fremragende samarbejde med kommunen

og har en åben dialog. På den måde styrker vi samarbejdet”.

Når udfordringer bliver til erfaringer

Nico Jørgensen fortæller, "Projektet har været komplekst, men gennem dialog og praktisk tilgang har vi løst problemerne. Mange udfordringer er baseret på regler, der ikke altid afspejler virkeligheden, og en praktisk tilgang har været nødvendig for at finde løsninger."

Et eksempel på denne praktiske tilgang var udfordringen med at fastgøre det armerede plastik på stilladset, der skulle beskytte mod støv. Dette plastik blæste ofte ned fra en højde på

54 meter. Efter dialog med kommunen blev det godkendt at bruge offshore-sikkerhedsnet, der er diffusionsåbent og dermed mindre støjende uden at gå på kompromis med støvbeskyttelsen.

Den åbne dialog

Miljø og affaldshåndtering var også i fokus. Der blev ført en åben dialog med kommunen om forskellige typer affald og muligheder for genbrug og genanvendelse. Dette resulterede i en tilladelse til at transportere træaffald til Nordtyskland. Der blev også taget miljøprøver i samarbejde med kommunen for at bekræfte forureningsniveauet og sørge for, at affaldet blev håndteret korrekt.

Når alt lykkes

Det tætte samarbejde mellem Brøndby Kommune og Kingo er et godt eksempel på, hvordan store nedrivningsprojekter kan gennemføres med omhu og ansvarlighed og samtidig opfylde alle miljømæssige krav.

Pau gør Brøndby grønnere med støtte fra 'Grøn Pulje'

Med Brøndby Kommunes 'Grøn Pulje' kan borgere få økonomisk støtte til grønne initiativer. Pau Poulsen har fået 10.000 kr. til at start et projekt med naboerne, hvor de sammen skal plante 35 træer i deres haver.

Af Lisa Kimiko Makhholm, Brøndby Kommune

Pau søger Grøn Pulje

I foråret oprettede Brøndby Kommune en 'Grøn Pulje', som borgere, foreninger og institutioner kan søge til grønne aktiviteter. Den første ansøgning var fra Pau Poulsen, som gerne ville have flere træer i Brøndby til gavn for både dyr og mennesker og særligt for insekt- og fuglelivet.

"Jeg synes, at det er rigtig godt, at kommunen er gået ind på denne her måde for at skabe mere bæredygtighed", siger Pau Poulsen, som bor i et rækkehus i Voldgården i Brøndbyøster. Voldgården er en del af boligforeningen PAB, som har givet projektet grønt lys.

Naboerne samles om projektet

Efter Pau Poulsen fik godkendt støtte til sin idé, fik han hurtigt samlet naboer, som gerne ville plante et træ i deres have. I Pau PoulSENS egen have er der ikke plads til træerne, da han allerede har omlagt det meste af haven til gavn for biodiversiteten, men med projektet ønsker han at hjælpe sine naboer og gøre noget godt for naturen.

Via 'Grøn Pulje' har han modtaget 10.000 kroner til projektet, som går direkte til indkøb af træer. Pau Poulsen bruger med glæde sin fritid på at planlægge projektet, undersøge træsorter, indhente tilbud og få naboer med i projektet. Indtil videre har 35 naboer meldt sig til, og dermed får Brøndby 35 ekstra træer, som kommer i jorden den 18. november, hvor naboerne mødes og planter træerne. De naboer,

der ikke selv har kræfterne til at grave hullet til træet, hjælper Pau Poulsen.

Projektet vækker interesse

Mens han venter på, at træerne skal i jorden til november, bruger han tiden på at hjælpe en borger i en anden boligforening. Vedkommende er blevet inspireret af Pau Poulsen og vil også gerne i gang med et lignende projekt.

Har du grønne områder, hvor du gerne vil øge biodiversiteten? Eller har du en ide til et andet grønt projekt, hvor en Brøndbyborger kan være tovholder? Så er der muligheder for at søge tilskud i 'Grøn Pulje' på Brøndby Kommunes hjemmeside.

GRØN PULJE

Formålet med puljen er at støtte borgere i Brøndby Kommune i at skabe en mere klimavenlig livsstil gennem lokale grønne aktiviteter. Aktiviteten skal være:

- Klimavenlig og bæredygtig
- Bredt tilgængelig og nyttig for borgere i Brøndby Kommune
- Uden kommerciel vinding for enkelte virksomheder eller individer
- Enkeltpersoner, grupper, foreninger og institutioner er velkomne til at søge. For institutioner kræves det, at en borger (fx en elev eller forælder) er tovholder på aktiviteten.

Læs hvordan du søger på kommunens hjemmeside eller skriv til Miljo@brondby.dk.

Kort nyt

Vejledning om rotter, mus og fødevarer-virksomheder

Miljøstyrelsens Vejledning om rotter, mus og fødevarer-virksomheder fra 2011 er udkommet i en ny og opdateret udgave.

Vejledningen henvender sig til alle, der foretager tilsyn, forebyggelse og bekæmpelse af rotter og mus på fødevarer-virksomheder. Vejledningen henvender sig også til virksomhedsledere, der ifølge den gældende fødevarer-lovgivning er

ansvarlige for overholdelse af fødevarer- lovgivningens regler nationalt og i EU-regi. Vejledningen vedrører forebyggelse og bekæmpelse af brun rotte, husrotte, husmus og halsbåndmus. Nogle arter af mus er fredede og må derfor ikke bekæmpes.

Vejledning nr. 46, Miljøstyrelsen august 2023.

Kilde: Miljøstyrelsen, <https://mst.dk>

Ulovlig import af rottegift bliver politianmeldt

Det er ulovligt at importere rottegift, og kun autoriserede rottebekæmpere må købe rottegift i Danmark. Alligevel finder Toldstyrelsen og Kemikalieinspektionen ulovlige varer i tolden. Alle kemiske rottemidler, der anvendes i Dan-

mark, skal være godkendt af Miljøstyrelsen og forsynet med dansk etiket. 2022 fandt Toldstyrelsen 18 forsendelser med rottegift, og i år har antallet nu rundet de 20 forsendelser.

Ulovlig import af rottegift kan medføre en bøde.

Kilde: Miljøstyrelsen, <https://mst.dk>

Ny bekendtgørelse om forebyggelse og bekæmpelse af rotter

Miljøministeriet har offentliggjort bekendtgørelse nr. 1170 af 08/09/2023 om forebyggelse og bekæmpelse af rotter. Bekendtgørelsen

har ændringer vedrørende blandt andet opkrævning af rottebekæmpelsesgebyr, optagelseskrav på R1-autorisationkursus, Erhvervsmini-

steriets regler om autorisation og hjemtagning af gift.

Kilde: Miljøstyrelsen, <https://mst.dk>

Regler for personbiler uden partikelfilter i fem danske kommuner er trådt i kraft den 1. oktober

En lovændring fra 2022 gjorde det muligt for de eksisterende miljøzonekommuner at stille krav om partikelfilter for *dieselpersonbiler* i miljøzonerne for at sikre bedre luftkvalitet for de mange mennesker, der bor og færdes i byerne. Kravene er trådt i kraft pr. den 1. oktober 2023.

De fem miljøzonekommuner er København, Frederiksberg, Aarhus, Odense og Aalborg har siden den 1. juli 2020 haft miljøzonekrav til *dieseldrevne varebiler* og skærpede miljøzonekrav til *lastbiler og busser*. Der er opsat nummerpladekameraer ved indfaldsvejene.

Biler uden partikelfilter registreres derfor automatisk, og der udløses en bøde, hvis der køres i miljøzonerne.

Kilde: Miljøstyrelsen, <https://mst.dk>

Gamle byggematerialer skal bruges igen

Der vil i slutningen af året blive fremsat et lovforslag om bedre genbrug og genanvendelse af gamle bygningsmaterialer. Forslaget har baggrund i en politisk aftale 'Klimaplan for en grøn affaldssektor og cirkulær økonomi' fra 2020.

Lovforslaget forventes sammen med bekendtgørelsesregler at træde i kraft den 1. juli 2024. Med de kommende nye regler forventes det, at:

- 14 pct. af beton i høj kvalitet kan genanvendes (tæt på 0 pct. i dag), og at 12 pct. kan genbruges (tæt på 0 pct. i dag)
- Omkring 60 pct. ubehandlet træ kan genanvendes (40 pct. i dag), mens ca. 9 pct. kan genbruges (tæt på 0 pct. i dag)
- Cirka 27 pct. tegl, klinker og mursten kan genbruges (tæt på 0 pct. i dag)

Affaldsproducerende virksomheder er i dag forpligtet til at sortere bygge- og anlægsaffald over ét ton. Men sorteringen sker ofte først, når bygningen er revet ned, og derfor ender mange nedrevne byggematerialer i restaffald eller til nyttiggørelse frem for at blive brugt i

nye bygninger. Bygningerne skal udarbejde en nedrivningsplan og efterfølgende nedrive nænsomt, så byggematerialet løbende kan sorteres, og materialerne i højere grad kan genbruges eller genanvendes. Reglerne skal tillige sikre, at byggematerialer, der indeholder miljø- og sundhedsfarlige stoffer, bliver håndteret på forsvarlig vis.

Kravene kommer efter planerne til at gælde for nedrivning af bygninger på 250 m² og derover.

Kilde: Miljøstyrelsen, <https://mst.dk>

ELFORSK støtteordning

ELFORSK har til formål at fremme forskning og udvikling af løsninger for at øge effektiv energianvendelse og fleksibelt el- og energiforbrug. Puljen har særligt fokus på innovative løsninger, der fremmer effektiv energianvendelse og fleksibilitetsløsninger via databehandling, digitalisering og sektorkobling på tværs af f.eks. el, fjernvarme og transport.

ELFORSK indkalder nye ansøgninger i slutningen af 1. kvartal af året. Fristen for ansøgninger er i starten af 3. kvartal, og afgørelser om støtte meddeles i september.

Ved udløbet af fristen for ansøgning i 2023 havde 10 projekter søgt om i alt 71,6 mio. kr., og der er dermed søgt om næsten tre gange

puljens størrelse, der i 2023 var på 24,25 millioner kroner.

Se nærmere på <https://elforsk.dk/>

Kilde: Energistyrelsen, <https://ens.dk/>

Tilskud fra Erhvervspuljen?

Erhvervspuljen giver økonomisk tilskud til danske virksomheder, der vil spare energi og CO₂ fra energirelaterede udledninger. Puljen støtter energi- og CO₂-besparende projekter med op til 50 % og gør det dermed mere rentabelt at investere i en grønnere fremtid.

Der kan søges minimum 10.000 kr. og op til 112 mio. kr. i tilskud til grøn omstilling af virksomheder. Private virksomheder kan få tilskud til de fleste projekter, der sparer energi eller CO₂. Det kan fx være:

- Udskiftning af gaskedler til varmepumper eller fjernvarme.
- Udskiftning af ældre belysning til LED.

- Intern udnyttelse af overskudsvarme.
- Puljen giver **ikke** tilskud til solceller.

Erhvervspuljen støtter grønne projekter med:

- 10 øre pr. sparet kWh. pr. år over tiltagets levetid, eller
- 500 kr. pr. sparet ton CO₂ pr. år over tiltagets levetid.

Virksomhedens størrelse har betydning for, hvor stor en andel af de støtteberettigede omkostninger, der kan dækkes:

- Små virksomheder: Op til **50 %**
- Mellemstore virksomheder: Op til **40 %**
- Store virksomheder: Op til **30 %**

Den 1. november er der åbnet for ansøgninger til de 640 mio. kr., som det forventes, der vil være i Erhvervspuljen i 2024.

Der kan først godkendes eller gives afslag fra januar, når Finansloven for 2024 er trådt i kraft. Ansøgninger oprettet i november og december kan senest indsendes d. 29. december kl. 12. Herefter er det først muligt at oprette og indsende nye ansøgninger efter den 10. januar kl. 12 pga. en systemopdatering.

Yderligere information på <https://spareenergi.dk/erhvervspuljen>

Kilde: SparEnergi Energistyrelsen, <https://spareenergi.dk/erhvervspuljen>

Sådan tjekker butikker varer for PFAS

Miljøstyrelsen har oprettet hjemmesiden PFASinfo.dk med vejledning til butiksejere, der vil være foran i forhold til at udfase PFAS. Der bruges PFAS i et væld af materialer og produkter. Derfor vil stort set alle brancher og leverandørkæder blive berørt af en kommende PFAS-begrænsning, som forventes vedtaget

i EU. Miljøstyrelsen har derfor oprettet en ny hjemmeside, hvor butiksindehavere kan finde viden og vejledning om PFAS.

På PFASinfo.dk, findes der svar på en række spørgsmål om PFAS og et faktaark, der blandt andet kan bruges til at dele ud til butikkens an-

satte, så de kan svare på spørgsmål fra kunder. Hjemmesiden: <https://mst.dk/erhverv/sikker-ke-mi/kemikalier/fokus-paa-saerlige-stoffer/pfas/information-om-pfas-til-butikker>

Kilde: Miljøstyrelsen, <https://mst.dk>

Nye vejledninger til miljøvurderingsloven

Miljøministeriets departement har offentliggjort to vejledninger om henholdsvis miljøvurdering af planer og programmer, samt om konkrete projekter.

Vejledningerne foreligger kun elektronisk, og er offentliggjort på Miljøstyrelsens hjemmeside.

Der er udarbejdet to vejledninger til loven om miljøvurdering af konkrete projekter og miljøvurdering af planer og programmer. Vejledningerne er juridiske vejledninger og bygger på lovens forarbejder, dansk

Vejledning til lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM)

Konkrete projekter

Vejledning til lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM)

Planer og programmer

nævns- og domspraksis, de EU-direktiver, som loven implementerer, EU-Domstolens praksis og EU-Kommissionens vejledning til direktiverne.

Der findes derudover en vejledning vedrørende fortolkning af miljøvurderingsloven.

<https://mim.dk/media/235201/vejledning-om-miljoevurdering-af-konkrete-projekter.pdf>

<https://mim.dk/media/235202/vejledning-om-miljoevurdering-af-planer-og-programmer.pdf>

<https://mst.dk/erhverv/rig-natur/miljoevurdering/vejledning-vedroerende-fortolkning-af-miljoevurderingsloven>

Kilde: Miljøstyrelsen, <https://mst.dk>

Brugerbetaling og gebyrer

Myndighederne skal opkræve brugerbetaling fra modtageren af visse ydelser i forbindelse med godkendelse og miljøtilsyn.

Reglerne for brugerbetaling fremgår af brugerbetalingsbekendtgørelsen, se nederst. Miljøgodkendelser af virksomheder og husdyrbrug, behandling af anmeldelser efter maskinværkstedsbekendtgørelsen eller efter bekendtgørelse om miljøkrav for mellemstore fyringsanlæg samt miljøtilsyn med visse virksomheder og husdyrbrug er omfattet af brugerbetaling.

Der skal opkræves brugerbetaling, hvis virksomheden, anlægget, indretningen eller husdyrbruget m.v. er omfattet af brugerbetalingsbekendtgørelsens § 2, og godkendelses- eller tilsynsmyndigheden har udført en nedenstående opgaver:

- behandlet en ansøgning om godkendelse

eller andre opgaver efter miljøbeskyttelseslovens kapitel 5

- behandlet en ansøgning om godkendelse efter kapitel 3 og opgaver efter kapitel 4 i husdyrbrugloven
- behandlet en tilladelsessag efter § 16 b i husdyrbrugloven, hvor der i tilladelsen er fastsat vilkår som sikrer reduktion af ammoniakemissionen ved anvendelse af BAT
- behandlet en anmeldelse efter maskinværkstedsbekendtgørelsen
- behandlet en anmeldelse efter bekendtgørelse om miljøkrav for mellemstore fyringsanlæg
- ført tilsyn efter kapitel 9 i miljøbeskyttelsesloven, eller
- ført tilsyn efter kapitel 5 i husdyrbrugloven.

Brugerbetaling opgøres efter de nærmere takster og regler fastsat i bekendtgørelsens bilag 2. Timetaksten reguleres årligt. Brugerbetalingstaksten er i 2023 på 451,36 kroner i timen. I 2024 forventes taksten at blive på 468,96 kroner i timen.

Godkendelses- og tilsynsmyndigheder opkræver hvert år i november måned brugerbetaling fra de virksomheder mv., hvor myndigheden har udført brugerbetalingspligtige opgaver i perioden fra 1. november i det foregående år til 1. november i det indeværende år, medmindre brugerbetaling allerede er opkrævet.

Bekendtgørelse nr. 1519 af 29/06/2021 om brugerbetaling for godkendelse m.v. og tilsyn efter lov om miljøbeskyttelse og lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. (udkast til ændring af brugerbetalingsbekendtgørelsen er p.t. i høring. Ændringerne forventes at træde i kraft fra 1. januar 2024).

Kilde: Miljøstyrelsen, <https://mst.dk>

Nye EU-regler for mikroplast

For at beskytte miljøet mod udledning af mikroplast, har EU vedtaget en ny begrænsning under den europæiske kemikalielovgivning, REACH forordningen. Den trådte i kraft 17. oktober 2023 og finder straks anvendelse. Begrænsningen forventes at forhindre udledningen af omkring en halv million tons mikroplast.

EU-begrænsningen af mikroplast forbyder markedsføring af mikroplast som sådan og i

blandinger, som frigiver mikroplastpartikler ved almindelig brug.

Mikroplast anvendes i mange forskellige produkter for at give et bestemt udseende, en særlig tekstur eller funktion. Eksempler på produkter, der kan indeholde mikroplast, er kunstgræsbaner, gødning, husholdningsprodukter, kosmetik, nytårs- og julepynt. Løst glimmer og glitter er også eksempler på mikroplast.

For visse produkter er der vedtaget tidsbegrænsede undtagelser og overgangsperioder. Der er derudover indført en generel undtagelse for mikroplastprodukter, som allerede var markedsført for første gang på det europæiske marked før den 17. oktober 2023. Det betyder, at butikker fortsat kan sælge ud af de lagre af mikroplast, som de har købt og modtaget før 17. oktober 2023.

Kilde: Miljøstyrelsen, <https://mst.dk>

Geotermi i fjernvarmen

I december 2020 blev der nedsat en taskforce, som skulle analysere det samfundsøkonomiske potentiale for geotermi i fjernvarmesektoren.

Arbejdet i taskeforcen viser, at der er stor interesse for geotermi i Danmark. I Aarhus er et større geotermiprojekt igangsat, mens der også er interesse for udvikling af geotermiprojekter i områder som Storkøbenhavn, Holbæk, Skanderborg-Hørning, Sønderborg og Viborg.

Overordnet vurderes geotermi at kunne indpasses i 25-35 fjernvarmesystemer, men geotermi vil dog være i hård konkurrence med andre

varmeforsyningsanlæg, herunder affaldsforbrænding, biomasse og varmepumper. Det er vurderingen, at geotermi under de rette forhold kan dække omkring 15 procent af den danske fjernvarmeproduktion.

Der er pt. tre geotermianlæg i drift i Danmark:

- **Geotermianlægget ved Thisted** er opført under DONG's geotermi tilladelse fra 1983 i et samarbejde mellem DONG og Thisted Varmeforsyning A.m.b.a. Anlægget blev sat i drift i 1984. Det geotermiske anlæg er koblet sammen med byens affaldsbaserede kraftvarmeanlæg og kan producere, hvad der svarer til ca. 2.000 husstandes årlige varmeforbrug.

- **På Amager** begyndte varmeproduktionen i 2005 fra det geotermiske anlæg. Anlægget er placeret i tilknytning til Amagerværket og udført under HGS-tilladelsen (Hovedstadsområdets Geotermiske Samarbejde). Den årlige varmeproduktion fra det varme vand i undergrunden svarer til forbruget i knap 4.600 husstande.

- **I Sønderborg** er det geotermiske anlæg sat i drift i starten af 2013 i tilknytning til det eksisterende affaldsbaserede kraftvarmeverk i Sønderborg. Anlægget kan producere, hvad der svarer til ca. 2.400 husstandes årlige varmeforbrug.

Kilde: Energistyrelsen, <https://ens.dk>

EU's innovationsfond åben for ansøgninger

Der er i 2023 afsat over fire mia. euro af EU's Innovationsfond til nye innovative klima- og energiteknologier. Indkaldelsen af ansøgninger åbnede i november 2023, og ansøgningsfristerne forventes at ligge den 8. februar og den 9. april 2024.

Formålet med Innovationsfonden er at opnå succesfulde demonstrationsprojekter for banebrydende innovation inden for kulstoffattig teknologi. EU's Innovationsfond har allerede støttet 69 europæiske grønne projekter inden for energiintensive industrier, vedvarende energi, energilagring og CCUS (fangst, transport, lagring og udnyttelse af CO₂) med i alt 3,1 mia. euro.

Der kan søges støtte til projekter i størrelsesordenen:

- Små projekter på op til 20 mio. euro.
- Mellemstore projekter mellem 20-100 mio. euro.
- Storskalaprojekter på over 100 mio. euro.

Ud over den fælles indkaldelse åbnes der som noget nyt for et konkurrenceudbud, der er øremærket projekter inden for grøn brintproduktion. Denne pulje forventes ligeledes at åbne i november 2023, men forventes at lukke allerede d. 8. februar 2024, eller når budgetgrænsen er nået. I denne pulje er der i alt 800 mio. euro at hente.

Find mere information om EU's Innovationsfond og ansøgningsprocessen for den fælles indkaldelse på EU-Kommissionens hjemmeside om EU ETS Innovation Fund.

Læs mere om det nye konkurrenceudbud på EU-kommissionens hjemmeside om EU ETS Innovation Fund.

Fonden administreres af The European Climate, Infrastructure and Environment Executive Agency (CINEA) i samarbejde med den Europæiske Investeringsbank (EIB).

Kilde: Energistyrelsen, <https://ens.dk>

Ventilationsvirksomheden Øland A/S satser på den grønne omstilling

Med de nye lovkrav der løbende bliver implementeret skubber, Øland på internt og hos deres leverandører for at være ansvarlige i hele deres værdikæde.

Af Anne Thane Christensen, Klimakoordinator og Jes Petterson, Erhvervsrådgiver

På Park Allé 366 i Brøndby ligger Øland, der er Danmarks førende leverandør af ventilations- og isoleringsprodukter. Virksomheden er, som den har været siden opstarten i 1980, i rivende udvikling og beskæftiger i dag omkring 150 medarbejdere fordelt på seks afdelinger i hele landet.

Hos Øland er de klar over, at de som en del af bygge- og anlægsbranchen også hører under en af de vigtigste brancher, når det gælder omstillingen til et bæredygtigt samfund. Byggebranchen står alene for ca. 40 % af det samlede energiforbrug, 30 % af CO₂-udledningerne og en tredjedel af affaldsmængden i Danmark. Der er derfor vigtigt at kigge hele værdikæden igennem for at finde både de store syndere, men også de områder hvor en mindre indsats kan reducere CO₂-udledningen eller affaldsmængderne.

Engangspaller skal bruges mere end én gang

Et eksempel på en indsats, der ikke lyder af meget i første omgang, men som alligevel kan være svær at få gennemført, har været at gøre op med tanken om, at engangspaller kun skal bruges én gang. Tidligere kørte Øland engangspallerne til forbrænding, selvom langt de fleste var i god stand og sagtens kunne bruges flere

gange. Derfor ønskede Øland, at leverandørerne tog de brugbare paller retur, hvilket også ville give leverandøren en besparelse. Men selv små vaneændringer kan tage tid, og det blev tydeligt hos Øland, hvor 120x120 pallerne igennem to år hobede sig op, før leverandørerne endelig tog idéen til sig og tog pallerne retur.

Giver god økonomi

Resultatet af det nye samarbejde taler sit eget sprog. I 2022-23 er der blevet genanvendt 2.000 paller, som ellers var blevet sendt til forbrænding. Den økonomiske besparelse er på beskedne 12.000 kr. hos Øland, men til gengæld har de givet deres leverandører en besparelse på hele 250.000 kr. Oven i det vinder klimaet, da der er sparet 3.000 km transport til forbrændingsanlægget. I stedet kommer pallerne med retur i de lastbiler, der ellers ville have kørt tomme. Samtidig betyder genbrug af pallerne, at der skal fældes færre træer til produktion af nye. Samlet set har indsatsen givet god økonomi og reduceret CO₂-udledning.

Grøn omstilling gøres ikke alene

Eksemplet med pallerne viser meget godt, at den grønne omstilling kræver samarbejde. Selv-

om Øland er en del af Saint-Gobain koncernen, der med sine 166.000 medarbejdere er en af Europas største industrikoncerner inden for produktion og distribution af byggematerialer, glas og andre specialprodukter, har de stadig brug for, at især kunder og leverandører er medspillere i at skabe et større ansvar for klima og miljø. Samtidig er de også på jagt efter nye partnerskaber, der kan åbne nye muligheder.

Øland søger partnerskaber

Ifølge Driftschef Flemming Zier Andersen vil et transportfællesskab med virksomheder i nærområdet være oplagt. Ølands gods fylder nemlig en del, men vejer meget lidt. Hvis de kan finde naboer med gods, der har de modsatte egenskaber, kan der være grobund for et samarbejde, der kan være til gavn for begge virksomheder og klimaet. Det er partnerskaber af denne type, som Flemming Zier Andersen ønsker at grave frem ved at være med i Brøndby Kommunes nye indsats, Grønt Partnerskab. For som han siger, "Jo mere man taler sammen, des mere ser man matchet hos kollegaerne i området, og den vidensdeling kan blive et godt udgangspunkt for et grønt partnerskab".

Erhvervsområde har inviteret naturen indenfor og opnået gode resultater for biodiversiteten

En insekttælling viser, at det har gjort en stor forskel for insekter og vilde bier, at ca. 5% af det samlede erhvervsareal i Avedøre Holme er blevet udlagt til vild natur.

Af Bodil Estmann, Brøndby Kommune

I løbet af de seneste 2 år har 19 virksomheder i erhvervsområde Avedøre Holme i et samarbejde med Hvidovre Kommune arbejdet på at øge biodiversiteten i området. Vejrabatter i erhvervsområdet er blevet omlagt til vild natur bl.a. ved at nedsætte slåningshyppigheden af arealerne og lade de blomstrende urter vinde indpas. Samtidig har virksomhederne udlagt grønne arealer til mere vild natur ved bl.a. at fjerne græstørv og udså frøblandinger med vilde urter.

En kæmpe forskel for insekter og vilde bier – også de sjældne

I løbet af sommeren 2023 har en flora/fauna-registrator fra Ishøj Naturcenter gennemført en insekttælling på tre forskellige målepunkter i erhvervsområdet. Insekttællingerne er blevet foretaget på områder udlagt til vild natur og er blevet sammenlignet med insekttællinger på tilstødende græsarealer. Og resultaterne er overvældende. Antallet af forskellige arter af insekter er markant højere på de vilde arealer i forhold til de arealer, der stadig bliver slået som græsareal. På et 2.000 m² areal udlagt til vild natur blev der fundet 151 insektarter mod blot 8 insektarter på det tilstødende græsareal. Derudover er der fundet flere sjældne rødlistede arter, der er i fare for at uddø samt arter, der aldrig før er registreret i denne del af landet. Det gælder bl.a. sydlig sivgræshoppe, der tidligere kun er kendt fra Sorø, Tåsinge og Århus og den rødlistede tornbi, der er kendt fra Københavnsområdet, men ikke før er registreret på Vestegnen.

Vejrabatterne er omlagt til vild natur.

Kilde: Hvidovre Kommune

Et lille vildt areal kan også gøre en stor forskel

Har virksomheden ikke store grønne arealer til rådighed, som kan udlægges til vild natur, kan selv et lille areal gøre en markant forskel for naturen. Virksomheden Delitaste ApS har valgt at omlægge et mindre græsareal foran deres virksomhed på blot 100 m², hvor de har udsået en engblanding. På arealet blev der fundet imponerende 105 forskellige insektarter mod blot 2 arter på det tilstødende græsareal. Af de 105 arter var der ovenikøbet 3 relativt sjældne arter – stor enggræshoppe, rød kåltæge og stor bladskæreri.

Fuglekasser til mursejlere og insekthoteller

Virksomhederne i erhvervsområdet fortsætter arbejdet med biodiversiteten og er lige nu i gang med at opsætte fuglekasser til mursejlere, mejser og stære og opstille insekthoteller i et samarbejde med FGU Vestegnen.

Sydlig sivgræshoppe blev set hos en virksomhed, der havde udlagt et 2.000 m² stort areal til vild natur. Arten er aldrig før blevet registreret i denne del af landet.

Kilde: Jonas Hansen Tchikai, Ishøj Naturcemune

Antallet af registrerede insektarter på de tre områder:

- Målepunkt 1 (100 m²): 105 insektarter på det vilde område, to på græsområdet
- Målepunkt 2 (800 m²): 120 insektarter på det vilde område, fire på græsområdet
- Målepunkt 3 (2.000 m²): 151 insektarter på det vilde område, otte på græsområdet

I alt er der registreret 204 forskellige insektarter på de tre biodiversitetsområder – heraf 17 vilde bier.

Der er også fundet flere rødlistede (sjældne) arter i området, fx tornbi, stor enggræshoppe, rød kåltæge og sydlig sivgræshoppe.

Kilde: Hvidovre Kommune

Er Grønt Partnerskab noget for din virksomhed?

Stigende krav fra kunder og myndigheder, et bedre omdømme og hensyn til klimaet. Der er mange grunde til at arbejde med grøn omstilling og et Grønt Partnerskab med Brøndby Kommune kan hjælpe din virksomhed videre.

Af Anne Thane Christensen, Klimakoordinator og Jes Petterson, Erhvervsrådgiver

Der er mange gode grunde til at arbejde med en bæredygtig og ansvarlig omstilling af din virksomhed. Det kan styrke din virksomheds troværdighed, være med til at tiltrække og fastholde medarbejdere, give adgang til nye kundesegmenter, fastholde eksisterende kunder og din virksomhed kan komme på forkant med kommende krav og lovgivning.

Kom med i et Grønt Partnerskab

Med et Grønt Partnerskab tilbyder Brøndby Kommune at hjælpe din virksomhed med at lave en handlingsplan og finde tilskudsmuligheder. I bliver samtidig inviteret med i et grønt netværk for lokale virksomheder, der ligesom jer ønsker et fokus på implementering af en grønnere forretning.

Brøndby Kommune tilbyder, at:

- Hjælpe jer med at lave en handlingsplan for jeres virksomheds grønne omstilling. Handlingsplanen skal sætte mål og retning og indeholde konkrete indsatser, der kan føre jer fra plan til handling.
- Komme på Grønne Besøg hvor din virksomhed kan få sparring på fx lovgivning og tilskudsmuligheder, som kan hjælpe med at gøre jeres handlingsplan til virkelighed.
- Afholde et KlimaTopmøde for jeres medarbejdere hvor de får et digitalt værktøj til at beregne deres klimaaftryk og hjælp til at reducere det. Som bonus kan mødet bruges i jeres ESG-rapportering.

Grønt netværk

Sidst men ikke mindst inviterer Brøndby Kommune 3-4 gange årligt til netværksmøder med fokus på grøn omstilling. Vi tror nemlig på, at viden og inspiration fra andre virksomheder og netværk er nøglen til at komme videre med den

grønne omstilling. Til møderne vil vi sørge for, at eksperter inden for grøn omstilling deler den nyeste viden. Vi vil informere om relevante projekter og tilskudsmuligheder og I får inspiration fra andre virksomheder og måske nye lokale samarbejdspartnere.

KOMMENDE NETVÆRKS MØDER

- **22. november 2023 hos Øland A/S:** Tema om cirkulær økonomi, affaldsminimering og hvordan det kan styrke din forretning. Econet vil dele viden og inspiration og Erhvervshuset Hovedstaden vil fortælle om forskellige finansieringsmuligheder.
- **7. februar 2024 hos Holm & Halby:** Tema om Solceller og energi-optimering. Hvor Holm & Halby bl.a. vil dele deres erfaringer med opsætning af solceller på en lejet bygning.

Læs mere om Grønt Partnerskab: <https://www.brondby.dk/erhverv/udvikling-og-hjaelp-til-din-virksomhed/gront-partnerskab/>

Grøn Pulje

Grøn Pulje er en pulje i Brøndby Kommune, der skal være med til at fremme grøn omstilling.

Puljen kan søges af borgere i Brøndby Kommune. Er der en ansat borger, der gerne vil lave en grøn aktivitet i en virksomhed i Brøndby, kan de søge op til 10.000 kr. fra Grøn Pulje. Puljen findes på Brøndby Kommunes hjemmeside. Skriv "Grøn Pulje" i søgefeltet – så kommer den frem.

Der er mange måder at arbejde med grøn omstilling på, fx har flere virksomheder græs-

plæner, der måske kan bruges til en biodivers blomsterplæne og give mad og ly til det lokale insektliv. Ikke nok med, at det er godt for insekterne, så skal det kun slås to gange om året.

I fællesskab kan vi gøre en forskel for den grønne omstilling, og et samarbejde mellem borgere og virksomheder kan være en af dem.

MILJØAVISEN I BRØNDBY udgives 4 gange om året og er rettet mod virksomheder

Redaktion: Brøndby Kommune, Teknik- og Miljøforvaltningen, Miljøafdelingen

Ansvarshavende redaktør: Kathleen Johman Kjærulff

Kontaktperson: Lene Bisgaard, email: lbh@brondby.dk

Miljøavisens indhold tilrettelægges i et samarbejde mellem Brøndby Kommune og Albertslund, Glostrup og Solrød Kommuner

Oplag: 800 stk.

Design og grafisk produktion: Kailow A/S. Kailow er certificeret under følgende internationale standarder: ISO 14001 miljøcertificering, ISO 9001 kvalitetscertificering, DS 49001 CSR-certificering (den danske udgave af ISO 26001 for social ansvarlighed) og OHSAS 18001 arbejdsmiljøcertificering. Kailow er tilsluttet Global Compact.

